

محمد هاشمی عضو شورای مرکزی حزب کارگزاران در گفت‌وگو با «ایران»:

حرف آخر را مردم می‌توانند پای صندوق رأی بزنند

گروه سیاسی/ رد صلاحیت کاندیداهای منتسب به بعضی جریان‌های سیاسی سبب شد که آنها با این استدلال که در انتخابات ریاست جمهوری کاندیدایی ندارند از مشارکت فعال در این انتخابات دست بکشند. در میان مردم نیز نارضایتی از وضع موجود اقتصادی سبب نوعی انفعال شده است. بخشی از مردم هم به دلیل همراهی کردن با انتقادات سیاسی در معرض تصمیم قهر با انتخاباتند. اما از موضع منافع ملی و حتی قشری مردم تا چه حد می‌توان از این رویکرد دفاع کرد و برای آن تبعات معناداری متصور بود؟ محمد هاشمی عضو شورای مرکزی حزب کارگزاران به پرسش‌هایی در این باره پاسخ داد.

■ **در مقابل انتقادات و گلایه‌های سیاسی و اقتصادی و بعضاً اجتماعی که در جامعه و در میان بخشی از فعالان سیاسی وجود دارد قهر با انتخابات تا چه حد قابل دفاع است و چه فایده و معنایی می‌توان برای آن متصور بود؟**

من جمله‌ای را قبلاً گفته‌ام و اینجا در پاسخ به پرسش شما این جمله مناسب است: حاصل بحث تأیید و رد صلاحیت‌ها مسأله‌ای بود تاکنون رویکرد حاکم بر شورای نگهبان و تصمیم اعضای آن، حالا اینکه این رویکرد و تصمیم مبانی قانونی دارد یا ندارد و چگونه است به کنار؛ اصل قضیه این است که این حکم و حرف شورای نگهبان حرف آخر نیست. حرف آخر را مردم می‌توانند پای صندوق‌های رأی بگویند. کما اینکه ما در دوره‌های گذشته این را تجربه کرده‌ایم و دیدیم که با وجود رفتارهای نامهربانانه‌ای که شد مردم بسیج شدند و تصمیم گرفتند که حرف خودشان را در انتخابات بزنند. مرحوم آیت‌الله هاشمی رفسنجانی بلوغ سیاسی نظام را در این می‌دانستند و در این بیان کردند که الان دیگر مردم موضع خودشان را پای صندوق رأی ابراز می‌کنند. بنابر این اگر به این نوع تأیید صلاحیت‌ها اعتراض دارند که دارند اما می‌توانند حرفی بزنند که لزوماً حرف شورای نگهبان نباشد. از بین کاندیداهای موجود در دست است که اکثریت از یک طیف هستند و مورد نظر شورای نگهبان بوده‌اند اما خوشبختانه در میان ۷ کاندیدا هنوز چهره‌هایی هستند که از نظر سیاسی مورد نظر شورای نگهبان نبوده‌اند و حالا به چه دلیل و ترتیبی از زیر تیغ رد صلاحیت‌ها جسته‌اند، خدا می‌داند. در چنین شرایطی به باور من مردم می‌توانند با صندوق‌های رأی قهر نکنند.

قابل انکار نیست که در شرایط موجود کشور مهم‌ترین مسأله اقتصاد است و اتفاقاً در میان همین کاندیداها چهره‌هایی اقتصادی حضور دارند و می‌توانند منتخب مردم باشند؛ انتخابی که لزوماً منطبق بر خواست شورای نگهبان نیست و حرف مردم است. نظام ما این حسن را دارد که مردم قادرند بر سر صندوق رأی حرف خودشان را بزنند. بنابر این من از مردم خواهش می‌کنم که از صندوق قهر نکنند و از حق خودشان نگذرند؛ اعتراض دارند به جای خود اما حرف خودشان را بزنند.

■ **ارزیابی شما از رفتار گروه‌های سیاسی و احزابی که در انتخابات‌های گذشته نامشان پای قهر هست‌های انتخاباتی درج می‌شد و امسال و دست‌کم در مورد انتخابات ریاست جمهوری سکوت اختیار کرده‌اند، چیست؟ این رفتار چه نتیجه معناداری می‌تواند داشته باشد؟**

مخاطب آنچه در پاسخ سؤال اول شما گفتم جناح‌ها و فعالان سیاسی هم هستند. همان گونه که رقیب‌شان در میدان است و عمل می‌کند آنها هم میدان را ترک نکنند بلکه در میدان باشند و مردم را چه آنها که در زمره حامیان‌شان هستند و چه مردمی را که وابستگی سیاسی و جناحی ندارند به حضور در انتخابات تشویق کنند. رأی ندادن امروز معنا و نتیجه‌ای جز رأی دادن به یک کاندیدای خاص ندارد. وجه دیگر رأی ندادن همراهی ناخواسته با خواسته گروه‌های معاند و کشورهای متخاصم مثل آمریکا و اسرائیل و... است و بنابراین نباید جناح‌های سیاسی و مردم در صف مشترک با آنها قرار گیرند. باید صف‌شان را از آنها جدا کنند. خوشبختانه این امکان هنوز وجود دارد که افراد هم رأی بدهند و هم به فرد شایسته رأی بدهند. گله‌هایی که مطرح است و اشکالاتی که در نظام سیاسی وجود دارد به جای خود، الان نباید به خاطر آن مسائل وظیفه اصلی را رها کرد.

شما ببینید که ما تجربه سال ۷۶ را دیده‌ایم که نامزدی شکست را پذیرفت که چندین سال برای به ریاست جمهوری رسیدن اش کار شده بود.

همان‌طور که نتیجه قهر مردم با صندوق را در سال ۸۴ دیدیم... بنابر این اگر مردم با انتخابات قهر نکنند و حرف خود را در قالب رأی بگویند آن حرف لزوماً با میل شورای نگهبان و... نخواهد بود و این حق مردم است.

■ **حکم و حرف شورای نگهبان حرف آخر نیست. حرف آخر را مردم می‌توانند پای صندوق‌های رأی بگویند. کما اینکه ما در دوره‌های گذشته این را تجربه کرده‌ایم و دیدیم که با وجود رفتارهای نامهربانانه‌ای که شد مردم بسیج شدند و تصمیم گرفتند که حرف خودشان را در انتخابات بزنند**

■ **مخاطبان سخنان شما حتماً می‌دانند که نتیجه تحریم انتخابات چه خواهد بود اما بعضاً استدلالشان این است که شاید کاهش معنادار مشارکت در انتخابات سبب شود که حاکمیت صدام گروه‌های مخدوف یا اعتراض افشار ناراضی از شرایط کشور را بشنود. آیا قهر با انتخابات چنین کارکردی می‌تواند داشته باشد؟**

بالاخره شرکت در انتخابات یک وظیفه ملی و یک رسالت است. کشورهای متخاصم مثل اسرائیل و آمریکا و گروه‌های معاندی مانند گروهک منافقین که تحت حمایت عربستان قرار دارد هزینه‌های زیادی صرف تبلیغ این می‌کنند که مردم در انتخابات مشارکت نکنند، اگر گروه‌های سیاسی به

گروه سیاسی/ غلامرضا مصباحی مقدم، عضو جامعه روحانیت مبارز و از سیاستمداران قدیمی جریان اصولگرا معتقد است حتی علی‌رغم ردصلاحیت‌های انجام شده باز هم صحنه انتخابات ریاست جمهوری آنقدرها هم غیر رقابتی نیست که دعوت به رأی ندادن در آن قابل توجیه باشد.

او در گفت‌وگو با «ایران» تأکید دارد که جریان‌های گلايه‌مند از وضعیت فعلی برای دفاع از جمهوریت هم که شده بهتر است از هر روزنه‌ای استفاده کنند چرا که فاصله گرفتن از صندوق رأی به مثابه تخریب کل جمهوریت خواهد بود.

■ **بر اساس آخرین نظرسنجی نرخ مشارکت در انتخابات ریاست جمهوری هنوز به حد مطلوب نرسیده است. به نظر شما قهر با صندوق رأی چه تبعاتی می‌تواند داشته باشد؟**

نظام ما دارای دو وجه جمهوریت و اسلامیت است که پاسداری از هر دوی اینها ضروری است. کسی هم در نظام مدعی این نیست که این دو وجه به شکل کامل و بدون نقص پیاده شده‌اند. ما در بعد اسلامیت نظام دارای نقص‌ها و ایراداتی هستیم که برخی هم جدی است.

یکی از مثال‌های آن نظام بانکداری ماست که بسیاری از شئون آن با تعالیم اسلامی همخوانی ندارد. همین‌طور در بحث عدالت، فساد و امثال اینها. اما اینکه ما در برخی از مسائل در وجه اسلامیت نظام دارای مشکل هستیم دلیلی نمی‌شود که بگوییم کل اسلامیت نظام زیر سؤال است و آنچه رفتار می‌کند خارج از قواعد اسلامی است. در وجه جمهوریت نظام نیز چنین حالتی حکمفرما است.

قطعاً ما در پیاده کردن جمهوریت به وضعیتی بی‌نقص نرسیده‌ایم. مضافاً اینکه باید توجه کنیم که ما می‌خواهیم نوعی متفاوت از جمهوریت را که مبتنی بر شریعت اسلام و ذیل نظریه ولایت فقیه است پیاده کنیم و در این راه پستی و بلندی‌هایی وجود دارد.

حتی شاید اشتباهاتی انجام شود و مسیرهایی

برویم که نیاز باشد در آن تجدیدنظر کنیم. اما اینها بدان معنا نیست که بیاییم و کل وجه جمهوریت نظام را نادیده بگیریم. متأسفانه این روزها می‌شنویم که یک سری سیاستمداران مدام می‌گویند که ما نامزدی نداریم.

من این نقیصه را قبول دارم که بخشی از سلايق در این انتخابات می‌توانستند نامزد داشته باشند و اکنون ندارند اما اینکه مدام بر این موضع تأکید شود و هر روز آن را یادآوری کنیم معنایی جز تشویق به فاصله گرفتن از صندوق رأی ندارد.

این کار هیچ کمکی به وجه جمهوریت نظام

غلامرضا مصباحی مقدم، سخنگوی جامعه روحانیت مبارز در گفت‌وگو با «ایران»:

قهر با صندوق رأی باعث تخریب جمهوریت می‌شود

ندارد؟

در ظاهر این منطق درست است. من هم الزاماً نمی‌خواهم از آنچه در انتخابات می‌گذرد دفاع کنم. دفاع من از کلیت انتخابات است. اینکه می‌گویند ما رأی نمی‌دهیم خب قطعاً کمکی به حل مشکل نخواهد کرد و یک حق را از خود سلب کرده‌اند.

اما در نظر بگیرید اینکه رأی بدهید حداقل «ممکن» است که مشکلی حل شود. من حتی نمی‌گویم صددرصد مشکل حل می‌شود بلکه می‌گویم ممکن است حل شود. خب شما باز هم دارید یک احتمال ممکن که معنایش این است که باز یک درصدی امید برای حل مشکل وجود دارد را با موقعیتی معامله می‌کنید که کل امکان تأثیرگذاری را از خودتان می‌گیرید. فرض بگیرید اصلاً من منتقد سیستم انتخابات هستم و می‌گویم در این سیستم یک درصد کم امکان فعالیت برای من باقی ماند.

آیا منطقی است که از همان درصد استفاده کنم یا آن را هم کنار بگذارم؟ خب معلوم است عقل چه می‌گوید. این در حالی است که من معتقدم اوضاع این‌طور هم که این دوستان می‌گویند نیست و امکان تحرک و بازنگری در همین موقعیت هم کم و بیش برای تمام گروه‌ها فراهم است.

■ **با همه این توصیف‌ها آیا فکر نمی‌کنید اگر وضعیت بررسی صلاحیت‌ها به نتایج دیگری منتهی شده بود و اگر الان برخی از نامزدهای شاخص ردصلاحیت شده در انتخابات حضور داشتند، شاهد صحنه دیگری می‌بودیم؟**

من هم با شما موافق هستم و معتقدم اگر برخی از این چهره‌های شاخص در انتخابات بودند امروز وضع مشارکت ما بسیار متفاوت بود. ضمن اینکه شخصاً به نظر قانونی شورای نگهبان در این خصوص احترام می‌گذارم اما معتقدم می‌شد و این امکان وجود داشت که نوع دیگری رفتار شود.

من در جملات قبلی هم گفتم که تکیذپ نمی‌کنم صحنه فعلی چندان صحنه متوازی نیست. یعنی جریان اصلاح‌طلب و طرفدار نامزدها مواجه باشد اما این را هم معتقدم که آنقدر هم بی‌طرفیت و بدون گزینه نشده که کنار کشیدن کاملش از صحنه انتخابات توجیه صددرصدی داشته باشد. حتی اگر بر اساس آنچه که این جریان می‌گویند در وجه جمهوریت نظام اشکالی وارد شده باشد، راه حل این اشکال و درمان آن کنار کشیدن از صحنه نیست.

ترکیب نامزدهای فعلی قطعاً گویای همه سلايق سیاسی نیست اما اینقدر هم تنگ و محدود نیست که بر اساس آنچه که برخی می‌گویند، صرفاً یک جناح در انتخابات حاضر و دارای شانس باشند.

■ **یک بحث اصلاح‌طلبان و طرفداران دولت این است که با آن رد صلاحیت‌ها بدنه اجتماعی عقب‌نشسته و کار برای آنها سخت شده است.**

کنار کشیدن بدنه اجتماعی فقط به این خاطر نیست. این واقعاً تخفیف دادن قضیه است. بالاخره در این سال‌ها یک سری عملکردها بوده، یک سری وعده‌های بر زمین مانده بوده که جامعه را دلسرد کرده است. اینها را باید در کنار هم دید.

من گفتم که کاش صحنه انتخابات از این رقابتی‌تر بود و اگر چنین می‌شد مشارکت بیشتر بود اما همزمان معتقدم بخش زیادی از سردی فضا هم نتیجه عملکردهای سال‌های اخیر است.

قطعاً ما در پیاده کردن جمهوریت

به وضعیتی بی‌نقص نرسیده‌ایم. اما اینها بدان معنا نیست که بیاییم و کل وجه جمهوریت نظام را نادیده بگیریم. قهر با صندوق رأی هیچ کمکی به وجه جمهوریت نظام نمی‌کند که هیچ بلکه باعث تخریب آن و ایجاد شکاف‌های عمیق‌تر در جامعه هم می‌شود

نمی‌کند که هیچ بلکه باعث تخریب آن و ایجاد شکاف‌های عمیق‌تر در جامعه هم می‌شود.

■ **پس شما مخالف عده‌ای هستید که می‌گویند انتخابات از ماهیت خود دور شده و فاقد محتوا است. یعنی در این شرایط هم می‌توان به شکل دیگری بازی کرد و حضور داشت؟**

این که برخی معتقدند انتخابات خالی از محتوا شده، بی‌انصافی محض است. چه در انتخابات مجلس و چه در این انتخابات جریان‌هایی که در نظام رسمیت دارند، نمایندگانی را برای رأی دادن دارند.

من می‌بینم برخی انتخابات ما را با